

**Disputatio medica inauguralis, de cholera ... / Eruditorum examini subjicit
Joannes Leman.**

Contributors

Leman, John.
University of Edinburgh.

Publication/Creation

Edinburgi : Apud Balfour et Smellie, academiae typographos, 1778.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/b7eb678u>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

61727/19

Dupl. (2)

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
CHOLERA.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,
PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

JOANNES LEMAN,
BARBADENSIS.

Med. Soc. Edin. Soc. Hon.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis,

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos,

M,DCC,LXXVIII.

C. H. O. L. E. R. A.

D. G. U. I. T. I. N. I. N. T. O. R. A. T. U. S.

P. R. O. G. R. A. D. U. D. O. C. T. O. R. A. T. U. S.

E. D. I. N. I. N. T. O. R. A. T. U. S.

AND BALFOUR & SMITH

CULLENO MAGNO,
Ob ejus adversus se singularem amicitiam,
Et merita praeceptorum,
Suo nunquam pectore lapsura:

Item, praeclaris viris,
CAROLO BRANDFORD,
Confobrino suo,
Juris-consulto disertissimo,
Legum et juris peritissimo,
Summo ingenio,
Superante ingenium virtute,
Eoque sibi cum omnibus quibus innotuit
Dilecto, suspecto, caro:

Tum,
GULIELMO BRANDFORD,
Confobrino etiam suo,
Chirurgo peritissimo, in primis solerti,
Ob amicam, qua suum
In re medica tyrocinium
Direxit, curam,
Et alia beneficia:

Denique,
HENRICO CRICHLOW, Armigero,
Fratri suo materno,
Ob egregiam ejus in se pietatem,
Omni propinquitatis charitate majorem;
Hanc disputatiunculam,
Exiguam
Magni amoris et reverentiae
Testimonium,

D. D. C. Q.
JOANNES LEMAN.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

CHOLERA.

CHOLERA est humoris biliosi simul vomitus, simul dejectio frequens, item anxietas, tormina, et surarum spasmata *.

Huic definitioni Sauvagesius ‘ morbum
‘ acutissimum esse, vomitum assiduum, saltem
‘ nuseam, humorem, si biliosus non est, acrem,
‘ et, ubi deest dejectio, tenesimum, et abdo-
‘ minis dolorem,’ addit. Verum humoris

A

et

* Cul. Gen. Morb.

et alia discrimina tantummodo magnitudinis sunt. Quod autem bilem posse abesse putavit, id, quia in plures iusto species, ut mox dicetur, morbum extendit, fecisse videtur; cum re vera adeo bilis expers nulla cholera iusta fit, ut citra hanc, etiam in omni vomitu paulo enixiore, cum rejectis bilis exeat. Pro dejectionibus, quae pariter a vera cholera segregari nequeunt, tenesmum supposuit, Sydenhamianam et Hoffmanianam speciem siccam dictam, respiciens. Dolorem abdominis, cum perpetuus sit, adjiciendum definitioni fatemur.

Idem vir clarus Sauvagesius, suo more, species veras cum alienis affectibus miscendo, symptomata pro morbis habendo, aut e potestatibus remotis varietatem semper petendo, non naturam morbi illustrasse, sed differentium perturbasse iudicium, videtur. Qui tamen, nihil omittendo, et omnia in medium trahendo, quantum tyronum mentes confudit, aut in erroris etiam periculum adduxit, tantum prudentioribus et exercitati iudicii viris, periteve doctis junioribus profuisse

fuisse putandus est; scilicet, omnem suggerendo materiam, quam posteriorum diligentia in meliorem ordinem digereret. Neque id de hoc morbi genere solo, sed et de toto ejus laboriosissimo opere, pariter dicendum est. Pariter enim ubique in eandem culpam incidit, eandem ubique, quasi ex divite penu-
ario, utilem abundantiam, sed minus comodo ordine, expromit.

Ex undecim igitur ejus speciebus, omnes praeter primam, scilicet, spontaneam, rejici-
mus. Tertiam et quartam, alteram a vegetabili aut fossili, alteram ab animalis veneno, ortas, amandamus; quia non e re, sed ratione, eaque mala, hae species creatae videntur. Si enim hae species ejusdem naturae, cujus spontanea, quam pro vero morbo recipimus, sint, sed magnitudine tantum differant, quid opus erat eas in species, nedum diversas, diduci, cum magnitudo non discrimen faciat? Sin naturae diversae sint, id est, a diversa causa proxima contineantur, tum ne pro speciebus quidem recipiendae erant. Verum, omissa ratione, cui, saepe fallaci in ordinandis

nandis morbis, non temere insistendum est, nihil his in signis externis novi, praeter flavedinem cutis, et dejectiones iis similes, quae in dysenteria vulgo incidunt, video; unde ille speciebus nomina, alteri auriginosam, alteri et dysentericam, dedit, scite fatis. Sed quorsum hic dysenteria? cujus neque causam ullam, neque effectum, praeter unum illum, qui supra relatus est, quique dysenteriae adeo proprius non est, ut cum diarrhoea graviori, et similibus noxis, communis sit, ullo modo cernimus. Et quis dysenteriae cum cholera nexus est, putridi morbi cum spasmodico, febris gravis cum malo non febrili? Si omnia contraria sunt, et adversis frontibus pugnant, haec species dimidia e parte corrui. Quam, ut ab altera parte explorem, et, an ibi securior sit, cognoscam; iterum rogo, quid aurigini cum eadem cholera commune sit, morbo, in quo, quicquid bilis abundans peccat, extra primas vias peccat, cum eo ubi noxa bilis intra easdem fere tota grassatur? Nullas novi secretiones quae brevi spatio in extrema adeo vibrant. Sed hic quoque

quoque quam vereor auriginem nullam subesse. Si enim subfit, ubi stercus albescens, ubi alvi durities, sunt, ubi etiam longinquitas temporis, qua corporis summum, post levata aut sublata omnia, tamen flavescere aut decolor esse permanet? Praeterea quid est, quod quisquam suspicetur hic auriginem? Venenum animalis? At viperarum et aliorum animalium venenosae noxae, item labes putrida, similia efficiunt; ubi ego, nullum unum humorem mutatum, sed omnes, et prae caeteris sanguinem, illam cutis speciem dare autumo. Censen' tu, eam viro viperino vim magicam inesse, ut, intus acceptum, exitum, quo bilis in duodenum intret protinus intercludat, et bilem per aliena itinera toto corpore protinus diffundat? Eave fungorum, vitrioli, antimonialium, arsenici et mercurii actio venenosa habenda est, quae bilem proprio itinere exturbet, et non potius, omnibus humoribus corruptis, firmis omnibus solutis, flavedinem illam creet? Aut in febre flava Indorum Occidentalium, putridissimo malo, cutis, unde morbo nomen impositum est, color, erran-

errantine, quæso, bili, et non multo rectius firmorum resolutioni, humorum putredini extremæ, tribuendus? Nulla igitur hic cholera est, nulla aurigo, dysenteria nulla, sed vis venenata motum quidem primarum viarum peristalticum, sed, una universos corporis, turbans. Quæ primarum viarum turbæ, ut morbum, choleram dictum, totum constituunt, ita alterius a venenis orti symptoma tantummodo sunt, ac forsitan ne id quidem; siquidem inversus ventriculi, nimius alvi, motus non a pluribus et diversis magis causis profluunt, quam ipsi inter se natura et eventu discrepant. Et quidni? Omnem enim vomitum, omnem alvi citationem, eadem esse, et ad eundem finem tendere, manifesto falsum est. Variant hæc, non in diversis solum, sed in eodem etiam morbo, ita, ut alio ejus tempore ad salutem, alio ad interitum ducant, alio in neutram partem multum inclinent. Cujus rei, ne in rationes alieno loco imprudens implicer, easque ut ad aliam sermonis hujus partem reservem, dixisse satis sit, tantum a morbis, quos venena fecerint,

fecerint, choleram distare, quantum partis affectio, nec ea quidem sua natura gravis, ab ea, quae omnes vitae actiones, recta in exitum ruens, opprimit. Quo consilio, quinta Sauvagesii species quoque excluditur. Porro, intermittentem, Indicam, inflammatoriam, verminosam, et arthriticam respuo; quia in iis omnibus vomitus et dejectiones, quae pro cholera habentur, non morbus, sed symptoma, sunt. Tales enim species si reciperemus, tot cholerae species forent, quot fere morbi sunt primas vias irritantes. Atque sic septem rejecimus. De quibus omnibus, praeter modo exposita, hic demum rogo, quis talium specierum usus sit? Si enim ordinis ratio iis habetur, eum turbant; si curatio aliqua tot cholerae speciebus communis spectatur, frustra id quoque est; cholera enim, si etiam atque etiam cholera dicenda est, in iis omnibus, non suam aliquam curationem, sed morborum, quorum symptoma est, propriam sibi vindicat. Restant adhuc duae species, quas rejecturus sum, siccam et crapulosam. Quorum quod ad posteriorem attinet, si verba, quibus

quibus Meseraius, unde eam Sauvagesius transtulit, consideres, ne morbi quidem definitioni satis convenit. Post crapulam hesternam somnumque surgit homo, quid fit? Vomit. Quidni? Quo nihil consuetius, nihil naturalius iis, qui poculis non assueverint. Aut, si quando etiam assuefactus magis vomit, id nihil aliud, quam aut cibum parum ei convenientem, justove plenius sumptum, aut pravam potionem ingurgitatam, significat. Vomit igitur, et levatum se protinus persentit. At funditur simul alvus. Et quid adeo mirum? Si id, quod, dum in eo inest, ventriculi motum invertit, pylorum transiens, intestinorum rectum percitat. An vero ad hos ciendos motus opus medicina est? Non. Audi auctoris verba. ‘Natura hanc sarcinam supra et infra cum impetu eliminat.’ Ecquid tamen incommodi postea permanet? Nihil. ‘Affectus fugax est et salubris.’ Ergo, si morbus recte definitur, ‘corporis totius aut partis status mutatus, ubi una aut plures actiones cum diuturnitatis aliquanto laeduntur, cholera, crapulosa quae dicitur, adeo

adeo non est, ut ne morbus quidem ullus sit. Ut reliquarum rerum quarumvis, ita et morborum, finis aliquis statuendus est, ne, quae quotidie, immo omni fere hora, omnibus hominibus, et vel sanissimis quidem, molestiae parvulae incidunt, pro morbis habeantur, et nemo in terris sanus relinquatur. Hic nulla actio diutius paulo laeditur, nulla, nisi et fugax et salutaris, molestia subest, corporei status, ut supra et infra purgatione peracta adparet, mutatum nihil; ut, quod morborum numero adimendum est, id cholerae speciem esse, quis homo dixerit? Quod si vel maxime ad affectum crapulae et satietatis alia addita morbum justum creant, is, sic quoque a cholera alienus, rejiciendus videtur. Itaque Sydenhamus, ‘qui,’ inquit, ‘ab ingluvie ac crapula, nullo temporis discrimine passim excitatur affectus, ratione symptomatum non absimilis, nec eandem curationis methodum respuens, tamen alterius est subfellii.’

Quod ad ficcam speciem attinet, ipsius Sydenhami verba accipe: Ille ‘est etiam,’ in-

quit, 'et cholera sicca a spiritu flatuoso supra
'et infra erumpente, idque sine vomitu aut
'secessu; cujus unicum duntaxit exemplum
'me vidisse memini, ineunte hujus anni au-
'tumno, quo tempore prior illa species,' scili-
cet, spontanea, per populum A. D. M, DC, L XIX
graffans, 'mihi creberrimo et facto quasi ag-
'mine sese obtulit.' Quem morbum chole-
ram fuisse, nihil aliud praeter choleram, illo
forte tempore per Londinenses graffantem,
argumento est. Qui nihilo tamen magis
cholera, quam dysenteria, et in hanc paula-
tim vertentia, gravia tormina, quae eodem
coelo nata, eodem anni tempore simul graf-
fabantur, aut quilibet prope alius morbus,
quandoquando aut undeunde ortus, fuisse
dicendus videtur.

Postremo, supra dicta de speciebus chole-
rae Sauvagesianis quas rejecimus, hoc impri-
mis illustrat, quod omnes, quolibet anni tem-
pore, sine discrimine incidunt, cum vera cho-
lera certo tantum prorumpat, per populum
saepenumero etiam saeviens.

Recepta

Recepta igitur pro morbi genere una tantum specie, quae spontanea dicitur, quae sint ejus communia signa exponam.

HISTORIA MORBI.

Saepe praecedentibus brevi mora in ventriculi et intestinorum regione doloribus, saepe sine iis aut ullo futuri signo, vomitus immanis protinus incipit. Simul vel paulo post alvus, crebris dejectionibus, sed difficilibus, torquetur. Quae dejectiones saepe cum vomitu, saepius sine eo, unum aut alterum diem permanent. Supra et infra rejecta primum coloris mucosi, mox flavescunt. Pectus et venter toto ventriculi et intestinorum tractu vehementissime dolent, et distenduntur. Ventriculus mordetur. Sititur ita, ut frigida prae caeteris desiderentur. Aestus et anxietas assidua sunt. Pulsus arteriarum exigui, interdum nulli, interdum celeres, frequentes, exiles, percipiuntur. Sudor gelidus dimanat. Vultus cadaverinum refert,

fert, livescit. Extrema frigescent. Surae, brachia et alii etiam artus, spasmis constringuntur. Singultitur. Deficit anima. Intra viginti et quatuor horas saepe morbus jugulat. Plerumque tertio die, rarius quarto, finitur. Nec unquam sua forma ultra septimum excurrit.

CAUSA PROXIMA.

Choleram continens causa bilis est, copiosius justo secreta, a suppressa perspiratione pendens, temporis calore in acrem naturam versa, et sic primarum viarum motum peristalticum hinc invertens, hinc celerius debito percitans. A bile choleram sic concitari argumento sunt, quod haec sine ullis eorum, quae diarrhoeam inferre solent, stimulis exoritur; quod illo anni tempore solo incidit, quo bilis et abundantissima et acerrima est, id quod alii morbi biliosi ejusdem coeli et temporis demonstrant; postremo, quod adeo copiose in rejectis, sive supra sive infra, humoribus

moribus adparet. Cum bilem acrem in causa cholerae posuerim, et eam acredinem multi clari viri fermentationem esse judicaverint, ad quam fermentationis speciem referenda sit, aut sitne ulla ex iis omnino, anquirendum. Quae quaestio eo magis ad rem est, quod morbi curationem concepta de ejus natura opinio haud leviter tangere videtur. Utque ab acida fermentatione incipiatur :

Acida fermentatio calidissimis et temporibus et locis maxime fovetur, in omnibus partibus naturae aliis. Num idem fit in ventriculo et intestinis humanis? Non mihi verisimile est. Nam in frigidissimis orbis locis et temporibus, quam calidioribus, acidum, non tutius, contra minus impune, perfertur; quod quidem latus hominum per orbem conspectus suadere videtur. Et virum novi, cujus ventriculus tam subtiliter hujus discriminis sensibilis est, quam mens ad judicandum prudentia valet *, qui hac in regione satis tuto acidum aestate, non sine incommodo

* Cul. Ufus et Inst. Med. in Acad. Edin. Profess.

commodo hyeme, assumit. Item multos novi, qui lemonum succum in potionibus sub gravibus horis aestivis in Scotia, neque ullo alio tempore, bene ferunt. Contra, apud nos, et in calidis maxime sub ipsius zonae torridae plagis, non frustra provenit tanta acidulorum pomorum copia et varietas. Quippe quae non tantum grata, sed et necessaria hominibus sit, ad levandum aestum et ventriculum refrigerandum; ut in eum ipsum finem hoc iis parasse subsidium natura videatur; sub frigoribus, ubi et supervacuum magis et inutilius est, ejusdem naturae consilio denegatum. Quin et me domi quae recreare acida grata solebant, eadem, postquam huc perveni, oneri saepe experior. Ergo calor adeo nullam acidi generis fermentationem in ventriculis hominum progignit, ut id, quod naturale ulla ex parte per brevem moram sit, imminuat. Ob quam causam, acidam fermentationem, quam in aliis naturae partibus calore gigni videbant, ad hominum et aliorum animalium sanos ventriculos viri supra relati non recte transtulerunt. In sanorum
hominum

hominum ventriculis quicquid assumptum est, in acidam licet naturam inclinaverit, tamen cito concoctricibus facultatibus obtegitur. Verum, aliquis in nonnullis morbis, ut cholera, quod ad rem esse videatur, et dysenteria, suboriri posse talem fermentationem, dixerit. Quam quaestionem, ut secundae valetudinis ratione illustrem, sub ea bilis non acidum fovet, sed retundit et absolvit. Quod vel hoc patet, quod, si quae aciditatis notae observantur, eae in ventriculo, cum nondum ulterius concoctio processerit, apparentes cito evanescent. Ultra pylorum alimenti pars altura corpus, aut secretiones suppeditatura, blanda evadit: Pars altera in putredinem ruit. Cui tamen, sic ab omni aciditate alienae, nullus in intestinis novus liquor, praeter pancreaticum et bilem, affunditur. Unde bilem sanam, et solita sub secretionem, non acidam esse, sed acescenti occurrere naturae, credibile est. Quod igitur sua natura acidum non est, sed ei prorsus contrarium, quare id sub cholera in acidam ire naturam iudicetur, idoneam causam non video. Videamus

amus morbi signa. At neque in iis quidem video quicquam, quod ad conjecturam, de acida fermentatione morbum continente, faciat, praeter solum ventriculi morsum. Quem morbo necessarium et perpetuum esse, nemo dixit. Eundem Sydenhamus quidem memorat. Sed multa in plerisque morbis, non a causis eorum pendentia, sed aliunde suborientia, ut memoranda quidem, ita non ad morbi causam referenda, reperiuntur. Hoffmannus non re, sed rationibus perplexis aductus, de acido multa loquitur. Qui, si de rodente rejectorum natura meminit, in ea re arsenici et aliorum venenorum effecta, non choleram veram, quam, ut dictum est, parum perspexisse videtur, respexit. Postremo, si curationem intueamur, quid illic est quod pro acido illo valere existimandum sit? Rejecta igitur omni acidi, ut cum cholera conjuncti, opinione, proxime dicendum est, Si qua fermentatio huic morbo subest, eam e duobus aliis generibus ad neutrum referendam. De vinoso res manifesta est. De putrido genere, licet cholera in id an-

summa
ni

ni tempus, quod putridos morbos maxime gignit, incidat, nexusque quosdam cum veris putridis, ut dysenteria, habere videatur; tamen haud exiguo ab his discrimine distat; id quod cum signa ejus, tum curatio, ostendit. Quod, si in debilitatem cito omnia cholerae ruunt, id non per septicam quamvis naturam, sed sedante aliqua ipsius bilis noxa, fieri videtur. Sedat autem bilis et in aliis morbis, a putredine longe remotis, ut deses ictericorum habitus, argumento est. Neque veri non simile est, redundantem in dysentericorum intestinis bilem, ad istius morbi omnia sedanda, etiam magis quam pro insita ei natura, pertinere.

Ex his tribus igitur generibus fermentationis, cum ad nullam ea redeat, quae cholerae causae origo est, dummodo fermentatio sit, proxime inquirendum videtur, sitne fermentatio omnino? Quae quaestio non difficillima non esse potest. Et, quoniam nulla praeter dictas nobis fatis innotuit, sequitur, ut, bilem cholericam revera fermentescere, pro certo dici nequeat. Verum, cum veri-

simile in primis fit, omnia genera, certe species, omnes fermentationes, neutiquam nobis perspectas, et ad eam opinionem multa rerum faciant, bilisque praecipue claras alicujus fermentationis notas prae se ferat, veram ejus fermentationem hic quoque subesse maxime suspicandum est. Cujus si ultima natura non mutata morbo est, certe in statu ejus ita quaedam flectuntur, ut diversas quodammodo proprietates edat. In naturali statu ad chylum blandum efficiendum, et leniter intestina stimulandum, valet, et alios pacatos effectus edendos. Sub hoc morbo omnia turbat. Quas turbas si quis bilis, cujus eadem natura permaneat, vehementi actioni tribuat; respondeo, diros bilis in cholera effectus, qui non primis viis continentur, sed late per totam nervosam naturam grassantur, et vi, venenosae propemodum pare, mortem praecipitant, haud facile per ejusdem bilis, quae sana adeo salubris, morbosa, ut in ictero, ubi cum toto etiam sanguine permiscetur, adeo tamen lenis, reperitur, actionem auctam explicabiles esse. Certe
bilis

bilis cholericæ insignem subit mutationem. Quam, si nolis fermentationem dicere, quia qualis sit non potest demonstrari, ne vocabulum offendant, dummodo res vera animo teneatur, dicatur acredo peculiaris.

Bilem vero acrem reddi posse, similis aliorum, qui secretionis modo mutato accrescunt, humorum ratio suadet; suadent modo memorata in cholera effecta. Neque salinus omnium humorum, eo tempore quo cholera incidit, status non eandem opinionem confirmat. Haec acredo, five ad fermentationis modum, five non, intenditur, cum irritabilitate supra posita, praecipuam turbarum, in quibus cholera constat, partem certe concitat. Eandem bilis haud obscure abundans auget. Siquidem, si quando bilis in intestinis, ut in ictero, deficit, pro insolita effectuum vehementia, nullum effectum edit, sed subtracto alvo stimulo, haec dura et pigra torpet. Sed neque abundantia bilis, five acredine five fermentatione, illi effectui, dummodo satis diluatur, apta est; id quod ejusdem, in sanguine ictero eodem laboran-

tium

tium, abundantia diluta indicat, ubi, ut relatum est, sedat potius quam irritat.

Porro, nec abundantia mera acrem bilis naturam explanat; quoniam similem ejus effectui, similes in intestinis turbas, alii illic morbofi humores praestant. Quae res in dysenteria aliquando cernitur; ubi non semper bilis, quae effectus potius quam causa morbi est, ideoque primo non peccat, gravia tormina facit, sed alii humores, acris naturae jam ante participes, effectum prius inferunt. Qui humores et ab initio, dum abundantius solito fecernuntur, et aliquamdiu stagnando, acriores justo evadunt. Cujus rei, praeter nimiam secretionem et stagnandi moram, calor corpori insitus auctus, perque coelestis vim cumulatus, origo est. Eadem acris humorum natura, eodem calore et aliis causis aucta, abundantio rem usque secretionem efficit. Quam noxam in dysenteria putredo addita ita auget, ut origo causae esse videatur. Quae putredo a cholera utique abest. In qua calor intestinorum humores, perque eos bilem, forsitan acri natura imbu it. Simul
quo

quo tempore hoc fit, quo tempore cholera vulgo incidit, si quid perspirationem subito supprimit, quale frigus est, ejusque humore effectus adjutus, ideo plus sanguinis in venae portae, bilis fontis, ramos conjicietur, et plus bilis fecernetur. Atque sic, calore, ut dictum est, omnia exasperante, alioquin gravis acredinis stimulus, tanto gravior fit, quanto per eundem calorem totus primarum viarum tractus, etiam in secunda valetudine, multoque magis sub morbis, mobilior reperitur.

SEMINIUM MORBI.

Habitus corporis, quo, perspiratione impedita, bilis secretio et primarum viarum mobilitas citra morbum augetur, periculum cholerae infert.

Itaque juniores, calorem diuturnum perpeffi, ac bile natura abundantes, caeteris cholera magis, periclitantur. Quo fit, ut Graeciam, Italiam, Hispaniam, et in zona torrida Indiam utramque, Mauritaniam, Arabiam,

rabiam, et Americam Mediam, incolentes, quasi propriam choleram habeant. Quam rem, ut paucis illustrem; habitus in quo cholera futura constat, non subito iisque diebus, quibus ea incidit, sed aliquanto ante, contrahitur; paulatimque cholerae opportunus creandae subnascitur. Quae ipsa, licet brevi temporis spatio concluditur, tamen ex longinquiore, et quasi gradibus, ut aiunt, efformatur; simili modo ac dysenteria Sydenhamiana, quae eodem quo cholera anno, iisque ipsis diebus, incidebat; similiter etiam quibusdam febribus intermittentibus, tam vernalibus quam autumnalibus, quae primo quoque tempore sub alio, aut remittentium aut continuarum, aut aliorum morborum, non aut leviter, febrilium, atque ipsius denique cholerae, typo, saepenumero adparent.

NOXA EXCITANS.

Quicquid vero hunc habitum ita per occasionem intendit, ut morbo inferendo par sit,

fit, id noxa excitans erit : quale praecipue frigus ad summum corpus adspirans est. Excipi autem frigore, inde in morbum implicari, vel calidissimis locis et temporibus, corpus potest. Adeoque hoc vanum non est, ut et populares meos, et quotquot zonae torridae incolae sunt, etiam atque etiam monendos censeam, ne corpora aestu diurno confecta et languida vespertinis frigoribus aut vaporibus objiciant. Cum aestus enim vis nostris nervis penitus insedit, melius est, quantumvis molestiae perpeti, quam subito aut gravius corpus refrigerare. E numero forsitan noxarum excitantium fermentiscentia, per cibum aut potionem assumpta, sunt. E quibus, licet acida fermentatio choleram non causa contineat, tamen acida assumpta coeptam eam augent. Postremo, certa caloris vis certo anni tempore incidens, in hac regione mensem Augustum vix excedens, in calidioribus plagis Julium quoque et Septembrem complectens, omnibus noxis magis et prope sola choleram excitat.

Venena

Venena vero, quia prorsus diversum morbum, cujus id, quod cholera esse creditur, tantummodo, ut diximus, symptoma est, efficiunt, sanosque pariter, ac opportunos nullo discrimine invadunt, pernicipiei causas, non autem choleram excitantes, esse contendimus. Quin et alterae noxae, qualia acidum et similia sunt, ita inclinatum morbum impellunt, ut acceptae labis pars longe maxima, ac, propemodum ausim dicere, tota coelo debeat. Tantumque inter veram choleram nostram, et imitatricem illam, quam illae noxae creant, nempe Crapulosam Sauvagesianam, interest, quantum totius corporis affectus, et partis, scilicet, primarum viarum, alioquin sano corpore, turbae temporariae, ex rebus intus assumptis pendentes, et, his ejectis, rursus protinus sublatae, inter sese distant. Alter effectus, nempe cholera, in calore diu corpus, scilicet, per totam aestatem, subiens, et morbo opportunum reddens, tandemque hunc efficiens, vix ullo aliarum rerum auxilio, consistit; alter, sine ulla corporis opportunitate tali, per externam intus acceptorum

acceptorum vim, partis alterius morbi imaginem refert, sanum deprehendens corpus, sanum demittens. Atque hic totius corporis spasma, non solum manente cholera, facientes, sed ei, nisi idonea cura prohibeat, superstites, et novas turbas ciere minitantes, discrimen hoc quod posui, haud inepte illustrant.

Illustrant porro gravia prius tormina, deinde dysenteria, de quibus modo, et haud semel ante, dictum est, eodem tempore, quo cholera, iisdem in locis, perque eundem populum, grassantes. Ubi, cum idem coelum et solum et paria omnia externa essent, quod tamen alii in hunc, alii in illum, affectum implicarentur, eam rem internae causae, ideoque corporis prius existenti habitui, acceptam referendam, neutiquam obscurum est. Immo altius haec ratio descendit, et non solum habitum corporis, sed et naturam, in hunc, quam illum morbum, proniorem esse demonstrat. Unde patet, nos, non sine causa, certos homines prae caeteris periclitari cholera, hanc-

que a crapulosa Sauvagesii toto coelo distare,
judicasse.

SEDES.

Cholerae sedes latior est totus primarum
viarum tractus; angustior et propria magis
duodenum et itinera bilis. Neque ad rem
manifestam opus argumentis est. Siquidem
id omnia signa, id tota morbi facies, certo
indicio, quin et incisa cadavera, firmant.

IN CADAVERIBUS VISA.

Incisis cholera peremptorum cadaveribus,
intestina tenuia, maxime duodenum, item
pylorus, bile flava circumfusa, in gangrae-
nam iisse, ductus biliferi relaxati, cystis am-
pliata et flaccida, ductus cholidochus disten-
tus, omnia circa humore nigro et fusco re-
pleta esse, venaque ventriculi turgere curore,
reperta sunt.

PRÆSA-

PRÆSAGIUM EVENTUS.

Non potest periculo tam vehemens, tam praeceps morbus, carere. Quippe enim hoc ipsum, quod unius diei et unius noctis spatium interdum jugulat, quantum ejus ad mortem intendatur gradus, ostendit. Idem neglectus semper metuendus est. Non enim humorum motiones ejus naturae sunt, quae salutem pariant. Qua in re, quantum a crapulosa specie, quae pergendo suum fit remedium, differat, sic quoque intelligitur. Idem senibus, pueris morboque debilibus, quam reliquis *, item calidiorum, quam temperatiorum, plagarum incolis; denique, quod omnibus per populum grassantibus morbis commune est, plures, quam pauciores, corripiciens, perniciosior est. Ut judicium e signis trahatur, exitialia fere sunt, admodum nigra rejecta †, cum pulsibus exiguis aut fere nullis, animae defectiones, gelidi sudores, extremorum

* Hoffm. de Chol.

† Hipp. Aph. 22. L. iv.

rum frigus, et toto corpore convulsiones. Mala sunt fitis et aestus, eoque pejora, quo majora; item, compressis excretionibus, persistentia symptomata. Bonus, sequente somno, vomitus, aut ad septimum diem morbus excurrents.

CURATIO.

Medendi consilia ad duo redeunt: Primum, humorem fermentatum ejicere: Deinde, ejus effectum, motus enormes, diluendo aut sedando, componere.

In qua divisione magni Sydenhami auctoritate uti non dubitavi; quippe cujus felicissimae, hunc morbum curandi rationi, nihil omnino posteriorum virorum experientia novi adjecerit *. Ejus haec sunt verba: ‘Sedula,’ inquit, ‘applicatione et multiplici etiam experientia edoctus, quod si hinc acres istos humo-

* Cura Sydenhamiana est omnium optima, ut vigesius et ultra expertus sum. Sauv. Nosol. method. de cholera.

humores, fomitem morbi, catharticis expellere conarer, idem agerem, atque is qui ignem oleo extinguere satagit, cum cathartici vel lenissimi operatio omnia magis perturbaret, et novos insuper excitaret tumultus. Et, si ex adverso medicamentis narcoticis aliisque astringentibus, in ipso statim limine, primum humoris impetum compescerem, dum naturali evacuationi obfisterem, et invitum humorem detinerem, aeger, inimico visceribus clauso, bello intestino indubie conficeretur. Has, inquam, ob causas, media mihi via insistendum esse duxi, ut partim, scilicet, humorem evacuarem, partim etiam diluerem; morbum itaque hac arte, mihi a multis retro annis comperta et comprobata, toties quoties in ordinem coegi.

Quod ad primum medendi consilium attinet, commune hoc omni alvi ex irritatione graviori nimio motui praeceptum est, ut vehementius purgantia vitentur. Quippe enim, ubi irritamenta sic liquidum humorem prae se agunt, superaddita talia medicamenta motum, jam antea nimium, insuper augment; adeoque,

adeoque, si quid auferendum est, non auferunt, ut ipsum stercus post se, etiam densius compactum, relinquunt. Id in colica, id in dysenteria et similibus malis, ubi vehementer purgantia, quasi mera vi, ante se omnia dejectura, dabantur, semper accidisse novimus.

Adeoque, in hoc morbo acriter purgantia pro remedio utenda non sunt, ut speciei, de qua saepius diximus, causis Hoffmannus ea annumeret; quibus igitur in hoc morbo abstinendum est. Quinetiam, cum et leniter alvum moventia, quo minus in usum vocentur, assiduus vomitus obstet, neque eorum quidem periculum fieri solet. Ad cujus vomitus immanitatem sistendam, viamque ad medicinae, in curationem efficacioris usum, faciendam, antiemeticum Sauvagesius, nempe, syrupi limonum cochleare unum aut alterum, cum salis absinthii granis viginti, dedit. Cujus in hac re remedii quae sit potestas, nescio; ideoque fidem penes auctorem relinquo. Certe nihil simile Sydenhamus, cum cholerae naturae scientissimus, tum curationis felicissimus, egit. Et, praeterquam quod dubium tale antiemeti-

ticum,

ticum, etiam supervacuum esse videtur; siquidem nunquam tantus tamve assiduus vomitus est, quin id morae detur, quo gratissimum plerisque remedium, in quo, mox memorando, curationis cardo vertitur, accipi liceat, acceptumque aliquamdiu manere, aut, si qua pars rejicitur, nova accepta copia, compensari. Quod quidem, et quid sit, et quo modo administrari debeat, protinus exponam.

Supra memorata ostendunt, nulla solitorum, five supra, five infra, five gravius, five lenius, purgantium, medicamentorum, aut huic medendi consilio, aut omnino huic curationi, convenire; nisi, si dicas aquam tepidam, quam nonnulli praecipiunt, ad eorum numerum pertinere. Quae, quatenus vomitum juvet, emetica est. Sed eo consilio dare amentis, non medentis, foret. Neque eo amentia medica, quod scio, pervenit, ut augendum gravem choleri corum vomitum quifquam existimaverit. Quod si nonnulli, non augendi quidem, sed expediendi vomitus, causa, tepidae aquae usui insistent; eoque
magis,

magis, quod vomendi labor, quam libertas, copiosius bilem exprimendo, magis noceat; profecto ne eo quidem nomine aqua tepida utendum arbitror, neque ullum tantae vomendi contentioneis usum video. Et quicquid ea diluit, id melius et efficacius praestant, quae sub eo capite jam jam explicaturus sum.

Si quibus eandem, alvo immixtam, prodesse posse placuit, ab iis non dissentio; quam tamen, magis laxando et diluendo, quam citando alvum, id facere contendo.

Secundo consilio duo remediorum genera respondent, scilicet, diluentia et sedantia. Quorum, quod ad primum genus attinet,

Ante omnia diluentium delectus habendus diligenter est, eaque, quae quam minime in fermentationem eunt, caeteris anteponenda. Quibus hoc nomine omnibus unum longe palmam apud nos praeripuit, scilicet, jusculum pullinum aut bovinum. Quod huic morbo maxime accominari omnium testimoniis confirmatum, certoque usu exploratum est. Quippe, quod adeo non fermentationem excitet, nedum juvet, ut ei vehemen-

ter resistat, et ad enormes motus componendos egregie pertineat. Idem Riverii, ad vomitum cohibendum, antiemeticum, aut aquae tepidae ad eundem expediendum, usui superfedet. Idem alvum pargantium defectum potestate efficaci compensat, et miris modis salutem reconciliat. Cujus agendi ratio, ne eam praeter rationem agere, id est, specificè ut vulgo praedicatur, videamur tamen credere, haec esse videtur: Jusculum, motum peristalticum sequens, simul internam canalium partem obducens, iisque sese immiscens, biliosorum humorum acrem vim retundit. Quod quo magis facit, eo magis magisque enormes, ab acri ea vi pendentes, motus in ordinem redigit, et pro inverso naturalem restituit. Atque sic utraque pollet potestate, hinc acredini humorum, hinc irritationi intestinorum, medendi. Neque huic tam salutifero ejus operi adeo, ac credas, frequens vomitus officit; quoniam quicquid jusculi sic rejectum perit, suumque perdit effectum, id nova injecta copia compensatur. Aut, si vomendi immanitas eo procedit, ut frustra me-

dicamentum habeat, est quod adversus eam
fatis prospere adhibeatur. Verum de eo
mox suo loco.

Aliud diluens aqua frigida est. Cujus
actio ea fere, quae jusculi modo relati, est :
Silicet, sese cum acris et biliosis humori-
bus miscendo, eorum vim irritatricem, et
motuum violentorum effectricem, frangit.
Æstuantemque praeterea morbum grato
suo frigore, primo effectū, temperans pro-
dest ; praesertim in calidioribus regionibus,
ubi fermentatio, a calore pendens, maxima
fit oportet. Quo fieri videtur, ut antiqui
medici tantum huic remedio tribuerint tri-
buantque nunc quoque, quod Cleghornii
testimonio discitur, et cum maxime Hispani.
Cujus actio, quantum diluendo juvet, modo
sub jusculi pullini ratione explicato ; qua ra-
tione aliter etiam usui sit, quod mihi, quaeso,
videtur, accipe. Partem causae remotae co-
hibitam perspirationem posuimus ; scilicet,
quatenus sanguinem in interiora, ideoque
in varios venae portarum ramos, impellit et
fontem bilis adauget. Eadem, postea per-
manendo,

manendo, et morbum usque fervendo susten-
tandoque, causae continentis jure pars ha-
benda est. Frigida vero, ut nemini non no-
tum est, et, ut Sydenhamus, praeclaro illo,
vomitus pestilentis sudore frigida moto
sistendi, exemplo, ostendit, potenter ad
summum corpus dirigitur, sudorem potenter
movet, et per notum cutem inter et ventri-
culum consensum, hunc apprime levat, vo-
mitum supprimit, et ad totius denique cana-
lis alimentarii componendos motus pertinet.
Nunquid in cholera sic frigida agere existi-
manda est? Mihi sane videtur, eoque magis,
quo curiosius rationem, qua antiquitus hoc
remedium administrabatur, expendo. Sic
Aretaeus Cappadox *, ‘ si,’ inquit, ‘ omne
stercus redditum jam sit, si transferint hu-
mores biliosi, et biliosus vomitus, cum dis-
tentione, cibi fastidio, anxietate, et robore
debilitato, subsit; tum ad ventrem compri-
mendum, inversum humorem motum in
rectum restituendum, et stomachum arden-
tem

* De curat. M. A. L. II. C. IV.

tem refrigerandum, frigidae aquae duo aut tres cyathi toties dandi sunt, quoties ea vomitu rejecta erit.' In eandem Hippocrates † sententiam 'ventrem cum superiorem, tum 'inferiorem, potionibus humectantibus,' scilicet, frigidis, 'curandum esse', addit. Si igitur frigida, quo modo supra dictum est, agit, et, foraminibus cutis apertis, sanguinis eo onus inclinatur; manifestum est, vena portarum onere sic levato, et parcius bile secreta, magnam causae continentis partem removeri. Quo nomine, hoc eo magis remedium usui est, quod laudati alterius, nempe, jusculi pullini, quod nihil certe circa cutem movet, defectum commode explet. Neque dubium mihi est, quin et magnus Sydenhamus, et si qui alii, sine aqua frigida choleram, sub minus calidis coelis, ideo minus saevientem, prospere curaverunt, si forte in calidioribus regionibus, quales Graeciae, Hispaniae et Minorcae insulae, tractus sunt, curationes exercuissent, necessario ad illam, et, saeviente illic

† De affect. morb. aut. §. IV. C. II.

illic magis morbo et diutius graffante, decurrissent, et incolarum medicorum curationi felici nequaquam restitissent.

Hoffmannus oleum adversus choleram magnis prosequitur laudibus. Verum, efficaciore, de quo verba fecimus, remedio reposito, praeterquam quod ei supersedetur; minus quoque commode se oleum cum humoribus noxiis conjungit, et, cum plerumque extra regiones oleosas degentium ventriculis grave fit, periculum nauseae movendae et motus, adversus quos adhibeatur, in majus tollendi, minatur. A quo ejus effectum ne ii quidem, qui usui ejus quotidie assueverunt, in tanta ventriculi mobilitate sunt securi. Nam in omni regione alia aliis ventriculis humanis gratiora sunt.

Oleo autem gratus diluens Sydenhamianum nemo inficias eat.

Aquam vero frigidam morbi, qui ipse ardens, ardenti quasi tempore, incidit, natura requirere videtur. Verum enim vero, si adversus venenosas turbas, quas ille vir una cum Sauvagesio pro cholera nullo discrimine habet,

habet, adeo oleosis fusus est, ab eo nihil dissentio ; quippe quae, suo corpore viscido particulas venenatas impediendo, implicando, et a firmis stomachi, ventriculi, et intestinorum lateribus arcendo, summo et soli fere auxilio sint. Idem vir mucilagines commendat, quas supervacuas esse, supra relata cuivis facile ostendent. Non enim omnia, quae aliquid auxilii promittunt, in ventriculum ingerenda sunt, sed quae maxime ad salutem valere usus confirmavit, utenda. Quod autem hepar lupi exsiccatum, rasuram priapi, cervi, cranii humani, ungulas alcis, cancri usti fluviatilis et ossa humana calcinata, non carere egregio suo fructu dicit; eam farraginem a sano quoque nunc ubique rejectam, respondeo.

Ad summam, magnus hic vir, a quo multum me adjutum iri frustra speraveram, choleram veram neque vidisse, neque de ea lecta intellexisse videtur, siquidem nullum similis ei morbo, nisi aut a venenis aut aliis morbis orti, exemplum attulit. Et omnes ejus rationes,

tiones, ut ad ea quodammodo pertineant, ita a cholera vera prorsus aliena sunt.

Verum tantis generis nervosi turbis, tam immanibus motibus, per ita simplicia auxilia non semper, immo raro satis, obsistitur. Quo fit, ut omnes viri prudentes ad efficacius plerumque confugerint. Id opium est. Quod secundi consilii partem alteram optime explet, mirandaque vi motus enormes sedat et componit. A quo tamen, quod ad alvum comprimendam adeo eventu pertineat, ne nimis id prius, quam omnis humor nocens ejiceretur, faceret, nonnullos, ut ipsum Sydenhamum, initio morbi pertimuisse video. Verum enimvero motus spasmodici convellentisque tanti saepe sunt, ut humoris mali rejectione posthabita, iis quam primum, etiam protinus a morbi principio, occurrendum esse, posterior experientia firmaverit; eoque etiam magis, si dolores retorquent *.

Neque ab hoc consilio antiqui adversus dolores

* Cullen, Clegh. Hipp. in loc. rel. qui 'cholerae conferunt,' si dolor subest, anodyna; item Sauv. et Hoffman.

res abhorrerunt. Quibus, ni fallor, spasmodorum ratio magis est habenda; quippe enim consopiantur in praesens levamen dolores. Qui autem obviam spasmi ut eas monent, ii, praeter praesentis mali radicitus tollendi rationem, etiam in longitudinem consulunt. Neque enim consuetius quicquam est, quam, ut spasmi, etiam sublato morbo, repetant, et consuetudine, in quam, si quid aliud, proni sunt, inveterantes confirmentur. Quod autem ad alvi suppressionis, et humoris noxii retentionis, metum attinet, compertum jam usu est, opium adeo non secretionem suo opere suppressere, ut suppressas ante non minus liberet, quam dolores, inde ortos, consopiat, item corpus somno recreet, et robore confirmet; id quod dolores post partum ingravescentes, et lochiorum profluvium, illi sistentis ejus virtute sublatis, hoc copiose reductum, ostendunt. Cui rei simillimas habet rationes cholera. In qua, quo plus doloris est, eo, ni fallor, tenesmodus magis, ut ita dicam, alvus fit. Consopitoque dolore, opium tenesmum inde pendentem solvit, restituitque profluvium.

um. Verum, fallorne annon, hoc certe certum est; quicquid adeo intestina irritet, ut tales motus, quales cholerae sunt, excitet, id ad eosdem per se vel in nimium sustinendos, satis est; quos opii tantum datum, quantum dolorem levet, non periculose imminuit. Et si irritamentum nimium, ideoque ab eo pendentes, nimios quoque motus, imminuit, adeo non obest, ut, e contrario, profit, et voto medicum damnet. Praeterea, cum tanto difficiliorem, quanto diutius neglecta sit, choleram curatu esse, inter medicos constet, ea quoque causa est, quare quam primum opium detur, praesertim si diluentia, supra memorata, quae nunquam omittenda sunt, simul adhibeantur. Nam et ea quoque satis liquidam alvum, ne quod malae suppressionis periculum interveniat, prohibebunt. Aut, si sic quoque aliquando sistetur alvus, bene sistetur. Id enim, irritationis et motuum pravorum causam sublatam jam indicio est, et morbum decessisse. Cum igitur ea sit opii, tam adversus spasmos, quam adversus dolorem, potentia; ubi hi utrique faeviunt, ab

ipso protinus initio; si remissiores sunt, paulo post, illud dandum cenfeo.

Optima opii forma laudanum liquidum est, cujus praesentior actio et celerior, quam opii firmi, comperitur. Eiusdem alia actio est, scilicet, ad summum corpus sanguinem dirigendi. Quae, quo certior fiat, cooperiri veste homo, ad foramina cutis aperienda, aut etiam sudorem movendum, debet. Qua ratione haec et similes primarum viarum turbae saepe sunt sublatae. Neque alia hic observatio necessaria est, quam, ut, ne frigori inter sudandum objiciatur homo, et non tollatur, sed contra exasperetur malum, caveatur. Quare autem sudorem Hoffmannus, praesertim in initio hujus morbi, vetat, idoneam rationem non video. Timet rheumatismum. Nunquid autem verisimile est, quod potentissimo adversus rheumatismum remedio est, id eum excitare? Timet etiam podagram; sed quid illic sibi velit podagra non video; nisi si, quia iracundus aliquis in vomitum et dejectiones post iram forte incidit, ideo nobis podagram pertimescendam judicet.

cet. Nam, omnia licet misceat, non tamen, ut e cholera videatur, podagra symptomatice persuadebit.

Porro, cum tanta pars et feminei et causae proximae sint foramina cutis occlusa, ad eadem recludenda balneum usui erit. Cujus adversus choleram optima forma ventris et pectoris fomenta sunt. Ratio qua balneum agit haec est. Cuticulam ideoque innumera-
abilia super eam vasa relaxat. Laxatis toto summo corpore vasibus, alia remotioribus in locis laxabuntur. Atque ita tensio totius corporis, quicum spasmus cholericus adeo conjungitur, imminuetur. Praeterque relaxandi vim, balneum, a fordibus aestivo calore contractis, summum corpus abluens, hac quoque ratione foramina ejus aperiet, copiamque dabit, qua ad ea sanguis et vis nervosa uberius dimanent, morbus sublevetur, et ventriculus, per consensum supra expositum, perversis motibus liberetur.

F I N I S.

ceci. Namque omnia sunt in se, nos tamen
in cholera videtur, potestis (symptomata)
persequi.

et forte, cum tanta parte et semini et carnis
proportione sint formata, cuius oculi, ad ex-
ternam et internam balneum uti et. Cuius
ad etiam cholera, opus forma ventris et
potestis formata sunt. Balneo per balneum
agit hanc esse. Constat ideoque, in hunc
tabula super eam vix relinquit. In hunc to-
to tumore corpore vixit, et in remotionibus in
sola laxatione. Atque ita totum totum
corpore, quoniam quoniam cholera, adeo
conjugat, immixtum. Tractatus re-
laxandi vix, balneum, a foribus activo
calore contrahit, tumens corpus ab hunc
hac quodque ratione formata, eius aperit,
epistrophe dicit, per ea hunc et vis
nervis nervis dicitur, morbus subve-
nit, et veniendus, per consensum super ex-
positum, per nervis nervis libet.